

Lýkožrout lesklý (kůrovec) – Pityogenes chalcographus

V jakých oblastech lýkožrout lesklý žije a škodí? Jak probíhá rojení a proč škodí stromům? Jakým způsobem předcházet napadení kůrovcem? Odpovědi se dočtete v článku.

Lýkožrout lesklý je vedle lýkožrouta smrkového dalším obávaným kůrovcem, který škodí lesu. Tento malý brouk (1,6–2,8 mm) dokáže napáchat velké škody, zejména na mladých stromech. Zád' jeho krovek je opatřena typicky uspořádanými zoubky – u samců jsou ostré, u samic tupě zakončené. Podle těchto zoubků lze určit nejen pohlaví, ale odlišit tento druh od dalších 6 zástupců tohoto druhu žijících u nás.

Lýkožrout lesklý se vyskytuje téměř v celé Evropě a přes Sibiř dosahuje až po Koreu a Japonsko, a to bez ohledu na nadmořskou výšku. Jeho hlavní hostitelskou dřevinou v českých lesích je smrk ztepilý (vyvíjí se však i na dalších smrcích, zejména na smrku pichlavém – stříbrném smrku). Dále jsou to různé druhy borovic a modřín. Škodí v oblastech postižených imisemi, přísuškem, případně dlouhodobým suchem. Podél dálnic a silnic, v městech a obcích se často vyskytuje i na dospělých stromech, a to nejčastěji ve vrcholové části. Napadení jedinci v průběhu několika týdnů odumírají; u dospělých stromů odumírá pouze vrcholová část.

Rojení začíná zpravidla v druhé polovině dubna, příp. začátkem května, v závislosti na průběhu teplot, což je ovlivněno i nadmořskou výškou a expozicí. Na strom nalétávají jako první samci. První jedinci jsou zpravidla zaliti pryskyřicí v důsledku obranných reakcí stromů. Po překonání obranyschopnosti stromu, začnou přežívající samci produkovat agregační feromony. Ty zabezpečí další nálet samců na strom. Každý samec má obvykle 3–6 samic. Každá samice si hlodá v lýku vlastní matečnou chodbu (**matečná chodba**), která vychází ze snubní komůrky (**snubní komůrka**), kterou vyhodlá samec. Tím vzniká typický hvězdicovitý **požerek**. Do zářezů matečné chodby kladou samice vajíčka (10–26), ze kterých se zhruba po týdnu líhnou larvy. Každá larva si hlodá svoji larvální chodbu (**larvální chodba**). Po 4–6 týdnech, opět v závislosti na teplotě, se larvy v kůře zakuklí. Po několika dnech se líhnou brouci. Poté, co dospějí, opouštějí místo vývoje a nalétávají na další stromy. V průběhu jednoho roku mají zpravidla dvě až tři generace, opět v závislosti na teplotě – v teplých letech tři, v chladnějších obdobích a ve vyšších nadmořských výškách pouze dvě. Druhé rojení nastává na přelomu července a srpna. Třetí, koncem srpna a začátkem září. Dospělí brouci prezimují buď pod kůrou, kde se vylíhli, nebo v hrabance. Mohou prezimovat i larvy, resp. kukly.

Při kontrole lesníci vyhledávají napadené stromy. Používají lapáky (vršky stromů silnějších dimenzí, slabší stromy, kupy větví) nebo feromonové lapače. Preferují ohrožené lokality (kde se dříve tento škůdce vyskytoval). Preventivní opatření spočívá v odstranění atraktivního materiálu (stromky z prořezávek, vršky, větve), a to opět v ohrožených lokalitách. Protože jde o kalamitního škůdce, jsou vyhláškou stanoveny počty a principy použití těchto obranných opatření.

Důležitým prvkem u lapáků (ale i u nalezeného napadeného materiálu) je účinná a včasná asanace. Napadené kmeny jsou asanovány chemickým postřikem nebo mechanickým odkorněním. Napadené větve v případě potřeby lze štěpkovat nebo pálit.

